

foreningen 2 foreldre

Deres ref
12/6734

Vår ref

Dato
02.12.12

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til Høring - forslag om lovendringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep.

Sammendrag

Foreningen 2 Foreldres syn på " Høring - forslag om lovendringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep." kan sammenfattes på følgende måte:

- Foreningen 2 Foreldre støtter den uttalte målsetting om å beskytte barn mot vold og overgrep.
- F2F mener at virkemidlene som BLD foreslår er for lite treffsikre og lett kan misbrukes av gjenstridige foreldre til urettmessig å avskjære barnet kontakten med en av foreldrene etter samlivsbrudd.
- Foreningen 2 Foreldre avviser departementets forslag om at kontradiksjon skal erstattes med selvjustis. Vårt konstruktive forslag er at det settes mye strengere krav til domstolens saksbehandlingstid i barnesaker med påstander om vold og overgrep, kombinert med samvær under tilsyn mens saken undersøkes og besluttes av domstolen.
- Barn har som utgangspunkt rett til et familieliv med begge sine foreldre og begge familiegrener, uavhengig av foreldrenes samlivsstatus. Normalt vil det være til barnets beste å ha best mulig samlet foreldrekontakt
- Ved avgjørelser om hva som er til barnets beste, må vurderingen gjøres ut fra hva som er best for barnet i et livslangt perspektiv.

foreningen 2 foreldre

- Helt unntaksvis kan det være riktig å skjerme barn fra en eller begge sine foreldre en periode dersom det er tilstrekkelig sannsynliggjort at forelder(e) er til skade for barna sine. Målsettingen bør da være å gjenoppbygge kontakten på sikt.
- Det må være sterke grunner for å nekte samvær med biologiske foreldre. Selv om ikke alle foreldre fungerer optimalt, så vil barnet alltid være opptatt av sin biologiske bakgrunn og slekt, som også danner utgangspunktet for barnets identitet. Det må derfor som hovedregel stimuleres til bedring av den kontakten, ikke motsatt.
- Om foreldrene ikke vurderes til å ha tilstrekkelig omsorgskapasitet, må samvær under tilsyn gjennomføres så ofte som mulig, om det ikke er kontraindisert.
- Barneloven bør regulere forholdet mellom barn og omsorgsfulle foreldre, som også er normalen. Barnevernsproblematikk bør håndteres gjennom barnevernloven, og straffeproblematikk bør håndteres gjennom straffeloven.
- F2F frykter for svak kompetanse på barnefaglige spørsmål i en straffeprosess, og fraråder derfor at spørsmålene om samvær og foreldreansvar skal kunne reises som en del av en straffesak.

Innhold

Sammendrag.....	1
Innledning.....	3
BLDs målsetting med endringsforslaget og F2Fs kommentarer.....	3
Departementets foreslåtte virkemidler er for lite treffsikre - fare for utilsiktet å svekke samværsinstituttet ytterligere	3
La barnevernloven håndtere barnevernssakene.....	4
Ut med kontradiksjon, inn med selvjustis som rettsprinsipp?.....	5
Den største trusselen for rettssikkerheten til dem som er utsatt for overgrep, er falske anklager om det samme.....	5
Saksbehandlingstiden er et stort problem i samværsaker	6
Aktivitetsplikt for den som holder barnet tilbake fra den andre forelder	6
Slik lovforslaget fra BLD er utformet er det en stor fare for at bostedsforelder holder barnet tilbake og så lar tiden gå for å etablere en ny status quo uten at spørsmålene om bosted, samvær og foreldreansvar behandles grundig og kontradiktorisk.	6
Hvordan beskytte barnet ved bostedsforelders vold og overgrep	7
Behandle spørsmål om samvær og foreldreansvar i straffesaker?	8
Kvalitetssikre de sakkyndige.....	8
Kommentarer til de konkrete endringene i lovtekstene	9
Sluttkommentar	12

Innledning

BLDs målsetting med endringsforslaget og F2Fs kommentarer

Den uttalte målsettingen med forslaget fra BLD er å beskytte barn mot vold og overgrep. Foreningen 2 Foreldre (F2F) støtter denne uttalte målsettingen.

I avsnitt 2.8.1 på side 27 i høringsnotatet kommer hensikten enda klarere fram: "*I saker der det er risiko for at barn utsettes for vold eller overgrep, vil det være viktig å stoppe samværet mellom barnet og samværsforelder.*"

F2F er ikke ubetinget enig i dette. Det viktig er å skjerme barnet for potensielle overgrep, og da er samvær under tilsyn det virkemiddel som både sikrer barnet mot overgrep og samtidig lar barnet opprettholde kontakten med begge foreldre mens saksforholdene undersøkes og det vurderes hva som er til barnets beste framover.

Rammene for samvær under tilsyn bør derfor utvides for å opprettholde barnets kontakt med begge foreldrene mens de påstått kritikkverdige forholdene undergis en tilstrekkelig grundig bevisvurdering og kursen for barnets beste framover staves ut.

I lovforslaget benyttes begreper bostedsforelder og samværsforelder. Det inngås i økende grad avtaler om delt bosted, der det er to bostedsforeldre (selv om Folkeregisterets datasystem bare kan registrere en folkeregistrert adresse). Lovforslaget fra BLD berører ikke retten begge foreldre vil ha ved delt bosted.

Departementets foreslåtte virkemidler er for lite treffsikre - fare for utilsiktet å svekke samværsinstituttet ytterligere

Barneloven har barnets beste som grunnleggende prinsipp i alle beslutninger om barn, jf.bl § 48. Foreningen 2 Foreldre er enige i at det er riktig og viktig å skjerme barn fra foreldre som er direkte skadelige for dem. Det foreligger nok av forskning som viser hvilke store varige psykiske og fysiske skader slike opplevelser kan medføre for barn som rammes.

Tiltakene som er foreslått i BLDs høringsnotat "Høring - forslag om lovendringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep" framstår imidlertid som lite treffsikre.

Barneloven i dag har allerede regler om midlertidig forføyning, der samvær kan opphøre umiddelbart. Problemet er at det normalt går for lang tid før endelig avgjørelse fattes. Status quo er et tungt moment i barnefordelingssaker. Bostedsforelder kan med gjeldende rett være fristet til å fremme ubegrunnede anklager om vold eller overgrep mot barnet begått av samværsforelder.

F2Fs høringsuttalelse til "Høring - forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep."

foreningen 2 foreldre

På grunn av treg rettsprosess kan bostedsforelder derved få marginalisert og i verste fall saldert bort den andre forelder fra barnas liv. Om det fremmes sak for gjennomføring av samværet ved tvangsmulkt, tar dette lang tid og det er ut fra rettspraksis er det langt fra alltid kravet om tvangsmulkt fører fram. Dette er ikke til barnets beste. 60.000 barn i Norge har ikke hatt kontakt med den andre forelder de siste 30 dager¹. Årsakene kan være ulike, men det er normalt et stort tap for de barn det gjelder.

Norge har inkorporert FNs barnekonvensjon og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) som har bestemmelser om at som utgangspunkt er det barnets beste å ha jevnlig og god kontakt med begge sine foreldre, også etter samlivsbrudd. Konvensjoner og traktater inkorporert i norsk lov har trinnhøyde over vanlige lover fattet av nasjonalforsamlingen.

F2F vil peke på den svekkelse av samværsinstituttet forslaget fra BLD kan innebære. F2F mener at allerede med gjeldende rett er barneloven skjev i bostedsforelders favør. Dette konkretiseres i bostedsforelders særretter, jf. bl. § 37, på bekostning av samværsforelder.

Innholdet av bl. § 37 er en stor konfliktdriver og ikke til barnets beste. Det er kjent for Departementet at F2F i alle år har kjempet for at den likestilte rettsposisjon foreldrene hadde til barnet frem til samlivsbruddet, også blir hovedregel etter bruddet. Likestillingsombudet har uttalt seg til støtte for vårt syn og også påpekt motstrid mellom barnelovens § 36, 1 ledd og likestillingsloven. Også bl. § 35, 1. ledd ("*Når foreldra ikkje er gifte eller bur saman, jf. § 39, har mora foreldreansvaret åleine.*") mender Likestillingsombudet bryter med likestillingslovens intensjoner og er heller ikke i overensstemmelse med prinsippet om barnets beste.

La barnevernloven håndtere barnevernssakene

Man er i henhold til barnevernloven forpliktet til å beskytte barn. Dersom den foreslåtte lovendringen skal sørge for at barneloven og barnevernloven skal bli mer samstemt, slik det har vært tatt til orde for, burde det være tilstrekkelig å presisere i barneloven at vern av barnet i medhold av barnevernlovens bestemmelser har forrang. Å blande sammen rollene for disse to lovene er mer egnet til å skape forvirring og dårlig struktur i det helhetlige lovverket.

Om barneloven skal revideres, burde fokus være mer på en bedre håndtering av normaltilfellene hvor begge foreldrene har tilstrekkelig omsorgskompetanse. Her trengs det en styrking av rettsvernet til barn og samværsforelder for å verne om deres gjensidige rett til regelmessig samvær.

¹ An-Magritt Jensen og Stein-Erik Clausen, "Samvær og fravær". Foreldres kontakt med barn de ikke bor sammen med. NIBR-notat 1997:103.

foreningen 2 foreldre

Når barnevernet vurderer hjelpetiltak for barn bør biologisk far eller mor automatisk vurderes som beredskapshjem der barnevernet mottar bekymringsmelding om at bostedsforelder («alenebor» eller «alenefar») kan mangle omsorgsevne. I dag plasserer barnevernet som oftest barnet i et beredskapshjem uten slektstilknytning. Dersom en av foreldrene har tilstrekkelig omsorgskompetanse vil det vanligvis være en langt bedre løsning for barnet at denne omsorgskompetente forelder fungerer som beredskapshjem.

Ut med kontradiksjon, inn med selvjustis som rettsprinsipp?

Kontradiksjonsretten er et grunnprinsipp i norsk rettsvesen - den rett begge parter har til å bli hørt.

På side 9 i høringsnotatet står det " Departementet gjør rede for gjeldende rett og foreslår å presisere i barneloven bostedsforelderens rett til å nekte samvær ved reell frykt for at barnet utsettes for vold og seksuelle overgrep, og at dette i seg selv ikke skal få negative konsekvenser ved den senere rettsbehandlingen."

Når BLD foreslår selvjustis som rettsprinsipp, er det merkelig at BLD ikke oppstiller noen krav eller veiledning til når "reell frykt" kan sies å foreligge. Det hele gjøres tilfeldig og overlates til den enkelte forelders gode vilje. F2F vil advare mot det anarki på familieområdet som lett kan følge av en slik tankegang. All erfaring viser at når retningslinjene mangler, er det alltid noen som tar seg til rette på andres bekostning.

Den største trusselen for rettssikkerheten til dem som er utsatt for overgrep, er falske anklager om det samme

Den største trusselen for rettssikkerheten til dem som er utsatt for vold og overgrep, er falske anklager om det samme.

Det finnes to typer falske anklager;

- 1) uriktige anklager som bevisst og forsettlig fremmes for å styrke sin egen posisjon, og svekke motpartens posisjon
- 2) uriktige anklager som fremmes fordi den som fremmer dem tror på anklagene, uten at anklagene av den grunn medfører riktighet.

Begge deler er like truende for rettssikkerheten for dem som faktisk blir utsatt for overgrep, for de risikerer å ikke bli trodd.

Så lenge norske myndigheter viser liten eller ingen vilje til å slå ned på falske anklager, vil uvesenet med falske anklager fortsette.

F2Fs høringsuttalelse til "Høring - forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep."

foreningen 2 foreldre

Falske anklager, programmering av barn slik at de får falske minner og barn som gjøres fiendelig mot en av sine foreldre er grundig beskrevet av dr. fil psykolog Lena Hellblom Sjögren i boken "Barnets rätt till familjeliv"².

Saksbehandlingstiden er et stort problem i samværsaker

Hovedproblemet i samværsaker er ikke for høye beviskrav, men for lang saksbehandlingstid. På grunn av den lange saksbehandlingstiden vil et samvær som stoppes midlertidig i påvente av en avklaring av de faktiske forhold, kunne være vanskelig eller umulig å få i gang igjen dersom det viser seg at det ikke er grunnlag for å stoppe samvær.

Det vil etter F2F's mening være et fremskritt og til barnets beste at avgjørelse av en slik alvorlighetsgrad som ovenstående kan behandles raskt og ikke som i dag treneres i flere år.

F2F mener derfor at når det er påstander om vold eller overgrep, må dette straks meldes til retten som i løpet av en måned plikter å ta en avgjørelse om saken. **Det vil være til barnets og samværsforelders beste at grove beskyldninger om vold og/eller overgrep får prioritet i prosessen og at barnelovens § 59, 1. ledd "Dommaren skal påskunde saka så mykje som mogeleg." strammes opp til en frist på 1 måned for denne type saker.**

I saker med troverdige påstander om vold eller overgrep bør saken kunne bringes inn for domstolen uten krav til forutgående mekling, for å sikre framdrift og få fortgang i saken.

Aktivitetsplikt for den som holder barnet tilbake fra den andre forelderen

Slik lovforslaget fra BLD er utformet er det en stor fare for at bostedsforelder holder barnet tilbake og så lar tiden gå for å etablere en ny status quo uten at spørsmålene om bosted, samvær og foreldreansvar behandles grundig og kontradiktorisk.

Dette ser en allerede i dag hvor mange bostedsforeldre blokkerer barnets samvær med den andre av foreldrene uten rimelig grunn, og uten konsekvenser. For dette forholdet har Norge fått kritikk fra Commission on European Family Law, jfr NOU 2008:9.

For å hindre at ensidig samværsblokkering urettmessig skal etablere en ny status quo uten samvær, bør den parten som holder barnet tilbake pålegges en aktivitetsplikt for raskt og uten ugrunnet opphold å bringe saken inn for domstolene for å få en rask avklaring av spørsmålene om bosted, samvær og foreldreansvar.

² Lena Hellblom Sjögren: "Barnets rätt till familjeliv. 25 svenska fallstudier av föräldraalienation". Studentlitteratur, 2012, ISBN 978-91-44-07542-6.

Hvordan beskytte barnet ved bostedsforelders vold og overgrep

Departementet drøfter i høringsnotatet kun tilfellet hvor det er samværsforelder som har problemer relatert til vold eller rus, og det er bostedsforelder som ser behovet for å beskytte barnet mot samværsforelder.

Barneloven spesifiserer ikke hva som skjer akkurat i fasen rundt et samlivsbrudd, hvor rollene bostedsforelder og samværsforelder oftest etableres basert på utdaterte kjønnsrollemønstre, vedtak fra NAV uten støtte i avtale etc, og hvor tredjeparts vurdering av hva som faktisk er den beste omsorgsløsningen for barnet er fraværende. Det er slett ikke naturgitt at det er barnets bostedsforelder som er den som har best omsorgskapasitet.

Både i høringsbrevet og i høringsnotatet er det gjentatte ganger beskrevet at bostedsforelder skal gis lovfestet rett til å stoppe samvær for å beskytte ved "reell frykt" for vold eller overgrep. Det er ikke foreslått at samværsforelder skal gis en tilsvarende rettighet til å beskytte barnet ved "reell frykt" for at bostedsforelder utsetter barnet for vold eller overgrep, eller unnlater å skjerme barnet fra vold eller overgrep. Sannsynligheten for at barnet blir utsatt for vold og overgrep i hjemmet hos hovedomsorgspersonen bør ikke negliseres³.

Følgende sitater fra høringsnotatet, sammen med barnelovens kjønnsrollemønstre, forklarer kanskje hvorfor BLD synes å ha oversett dette:

- "For øvrig må et barn også kunne anses som "skadelidt" selv om volden er rettet mot mor alene" (s39)
- "Hvorvidt mor kan sies å være fornærmet eller skadelidt dersom det kun er *barnet* som er utsatt for vold eller overgrep, er derimot mer tvilsomt". (s39)
- "Likevel kan en slik bestemmelse om barnevernstjenestens inngripen avhjelpe situasjonen der mor, i strid med barnets behov, ikke vil fremme krav om tap av samværsrett." (s42)

Nyere forskning viser at begge kjønn i omtrent like stor grad utøver vold mot barn.

For eksempel oppgis det at 20 prosent av barn og unge i Norge oppgir at de har opplevd minst én fysisk krenkelse fra mor. 14 prosent oppgir at de har opplevd tilsvarende fra far.⁴ Selv om det antas at de aller fleste av disse er en- eller fågangshendelser, og at det først og fremst er snakk om mildere former for vold som dytting, risting og ørefik med flat hånd, bryter dette

³ Et tragisk eksempel er Christoffer-saken fra Kodal ved Sandefjord. Historien blir meget godt beskrevet i boka: «Jeg tenker nok du skjønner det sjøl.» Barnets biologiske far er vitne til at stefar mishandler barnet når de skal hente han i mars 2004. Biologiske far ønsker å beskytte barnet, men hadde ingen innflytelse. Dette var siste gang han så sin sønn. Samværet ble stoppet pga falske beskyldninger. Christoffers stefar ble dømt for å ha drept Christoffer i hjemmet til bostedsforelder i februar 2005. Langt senere, og etter mye medieoppmerksomhet, ble det også tatt ut tiltale mot mor for ikke å ha forhindre tragedien.

⁴ Svein Mossige, Kari Stefansen (red). "Vold og overgrep mot barn og unge. En selvrporteringsstudie blant avangselever i videregående skole. NOVA-rapport 20/07,

foreningen 2 foreldre

likevel med de kjønnsrollefordommer som BLD synes å bygge sitt høringsnotat på når de utelukkende drøfter samværsforelders eventuelle problemer og nekting av samvær.

Christoffer-saken viste at overgrepene som førte til guttens død skjedde i hjemmet hos mor som bostedsforelder, der stefar begikk disse. Moren vil ha rett til påberope seg reell frykt for barna i samvær med biologisk far, mens biologisk far ikke vil ha mulighet til å påberope seg reell frykt og nekte samvær med mor og dens nye partner som skader barna. Det er reell frykt for at lovforslaget slik det er utformet fra BLD vil skape flere "Christoffer-saker" dersom samværsforelder ikke gis reell mulighet til å beskytte sitt barn bedre ved reell frykt for omsorgssvikt, vold eller overgrep i bostedsforelders hjem.

En lovendring må likestille foreldrene i deres mulighet til å fremme påstand om vold og/eller overgrep og at myndighetene også her kan foreta umiddelbar omsorgsovertakelse som en midlertidig forføyning. Endelig beslutning av retten bør også her fattes innen 1 måned.

Behandle spørsmål om samvær og foreldreansvar i straffesaker?

Det tas opp i høringsnotatet om spørsmål om foreldreansvar og samvær skal kunne behandles i en eventuell straffesak om vold eller overgrep.

Det understrekes i høringsnotatet at det ikke vurderes om spørsmålet om bosted (bostedsmyndighet) skal kunne håndteres i en eventuell straffesak.

Departementet diskuterer om aktørene i en straffesak, som advokater, sakkyndige, dommer vil ha tilstrekkelig barnefaglig kompetanse til å avgjøre disse spørsmålene.

F2F har gjennom årene sett at diskusjonen om en egen familiedomstol dukker opp med jevne mellomrom. Argumentet som har vært hevdet for en egen familiedomstol er at de ordinære domstolene ikke har tilstrekkelig kompetanse på barnesaker. Sett i lys av dette synes F2F det virker temmelig paradoksalt å foreslå at spørsmål om foreldreansvar og samvær skal kunne håndteres i en straffesak.

F2F anbefaler at saker om bosted, samvær og foreldreansvar fortsatt skal håndteres av barnerettsadvokater, kompetente dommer og barnefaglig sakkyndige.

Kvalitetssikre de sakkyndige

Et spørsmål som har vært lite belyst i høringsnotatet fra BLD er kvalitetssikringen av de sakkyndige.

Erfaringen viser at det er store kvalitetsforskjeller på de sakkyndige, noe som også nylig er tatt opp i media fra advokatforeningen. Noen sakkyndige er gode, de skjærer gjennom og klarer raskt å danne seg et bilde av hva som har skjedd og hva som vil være det beste for

F2Fs høringsuttalelse til "Høring - forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep."

foreningen 2 foreldre

barnet. Andre ganger ser en at de sakkyndig lar seg manipulere av en av sakens parter og kommer ut med helt gale konklusjoner⁵, til stor skade for barnet som må leve med en feil avgjørelse om omsorgsløsning.

F2F har ofte sett sakkyndigrapporter hvor det er manglende samsvar mellom observasjon og konklusjon. Eller enda verre, sakkyndige gir en muntlig tilråding "på strak arm" i rettssalen, en tilråding som det er helt umulig å kvalitetssjekke og etterprøve. Dette er en alvorlig trussel mot rettssikkerheten.

På side 59 i høringsnotatet står det at " Det anbefales at den sakkyndiges arbeid dokumenteres skriftlig der dette er formålstjenlig" F2F vil anbefale at sakkyndiges tilrådinge alltid skal være skriftlig så de både kan kvalitetskontrolleres og etterprøves.

F2F foreslår også at det opprettes en sakkyndigkommissjon som skal kvalitetssikre sakkyndigrapporter i barnesaker på samme måte som det noen år har vært i straffesaker og som det også etter hvert har blitt i barnevernsaker.

Kommentarer til de konkrete endringene i lovtekstene

Lovtekst som F2F foreslår går ut, er vist med overstreket tekst. Eksempel: ~~Denne utgår.~~

Lovtekst F2F foreslår å legge til er vist med understreket tekst. Eksempel: Ny tekst.

FORSLAG TIL LOVENDRINGER

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) foreslås følgende endringer:
§ 31 andre og tredje ledd skal lyde:

*Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie si mening før det vert teke avgjerd om personlege tilhøve for barnet, mellom anna i sak om kven av foreldra det skal bu hos, *samværsrett og foreldreansvar*. Når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.*

Den som snakker med barna har et særskilt ansvar for å etterse at barnet ikke er i en lojalitetskonflikt mellom foreldrene, og at barnet virkelig gir uttrykk for sin egen mening. Barnet skal også opplyses om sin rett til å la være å uttale seg.

I saker for retten der barnet har uttala seg skal dommaren eller den dommaren peiker ut orientere barnet om utfallet av saka og korleis synspunkta til barnet har vorte tatt omsyn til.

Et annet alternativ er å ta forslag til nytt tredje ledd i § 31 inn i kapittel III sakshandsaminga for retten. Barneloven § 61 nr. 4 skal lyde:

Dommaren kan gjennomføre samtalar med barnet, jf. § 31. Retten kan oppnemne ein

⁵ Psykolog og advokat Grethe Nordhelle; "Kritisk blick på sakkyndigrollen i barnefordelingssaker", Tidsskrift for Norsk Psykologforening, 47-2010, sidene 744-747.

foreningen 2 foreldre

sakkunnig eller annan eigna person til å hjelpe seg, eller la ein sakkunnig ha samtale med barnet aleine. *I saker for retten der barnet har uttala seg skal dommaren eller den dommaren peiker ut orientere barnet om utfallet av saka og korleis synspunkta til barnet har vorte tatt omsyn til.*

Barneloven ny § 35 a *Tap av foreldreansvaret* skal lyde:

Kvar av Den av foreldra som barnet bur fast saman med kan krevje bortfall av foreldreansvar, som sivilt krav i straffesak, jf. straffeprosessloven § 3, dersom den andre av foreldra er siktet, tiltalt eller dømd for forsøk på å drepe ham eller henne eller barna eller for å ha utsett dei for alvorleg mishandling. Det same gjeld dersom forelderen har opptredd på ein måte som er egna til å framkalle alvorleg frykt for slik åtferd. Tilsvarende krav kan reises av barneverntenesta.

§ 43 skal lyde:

Den av foreldra som barnet ikkje bur saman med, har rett til samvær med barnet om ikkje anna er avtala eller fastsett. Omfanget av samværsretten bør avtalast nærare. *Den som barnet bur fast saman med skal nekte samvær dersom det er naudsynt for å hindre at barnet vert utsett for vold eller på anna vis vert handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsett for skade eller fare. Samværsforelder kan halde tilbake barnet frå samvær av same grunnar. Den som held tilbake barnet av grunnar som nemnd over, skal straks melde krav til domstolen om behandling av spørsmål om bustad, samvær eller foreldreansvar.* Dersom samvær ikkje er til beste for barnet, må retten avgjere at det ikkje skal vere samvær, eller at barnets bustad skal flyttast til den andre forelderen. Foreldra avtalar sjølve omfanget av samværsretten på bakgrunn av kva dei meiner er best for barnet. §§ 31 og 48 gjeld for foreldra. I avtale eller avgjerd om samvær skal det mellom anna leggjast vekt på omsynet til best mogleg samla foreldrekontakt, kor gammalt barnet er, i kva grad barnet er knytt til nærmiljøet, reiseavstanden mellom foreldra og omsynet til barnet elles. Vert det avtala eller fastsett « vanleg samværsrett », gjev det rett til å vere saman med barnet ein ettermiddag i veka med overnatting, annakvar helg, til saman tre veker i sommarferien, og annankvar haust-, jule-, vinter- og påskeferie.

Det kan i avtale eller i dom setjast vilkår for gjennomføringa av samværsretten.

Dersom tilsyn vert sett som vilkår for samvær, kan retten i særlege høve påleggje departementet å oppnemne tilsynsperson. Departementet kan gje forskrifter med nærare føresegner om oppnemning av tilsynsperson, utøving av tilsynet og godtgjering for dette.

Den andre av foreldra skal få melding i rimeleg tid føreåt når samværet ikkje kan finne stad som fastsett, eller når tida for samværet må avtalast nærare.

Dersom den som har foreldreansvaret eller som barnet bur hos hindrar at ein samværsrett kan gjennomførast, kan den som har samværsretten krevje ny avgjerd av kven som skal ha foreldreansvaret eller kven barnet skal bu saman med, jf. § 64. *Ved avgjerda skal det takast omsyn til at den som barnet bur fast saman med skal nekte samvær etter første ledd tredje punktum, eller at samværsforelder kan halde barnet tilbake i same høve.*

Den av foreldra som barnet bur fast saman med eller barneverntenesta kan krevje bortfall av samværsrett, som sivilt krav i straffesak, jf. straffeprosessloven § 3, dersom den andre av foreldra er siktet, tiltalt eller dømd for forsøk på å drepe ham eller henne eller barna eller for å ha utsett dei for alvorleg mishandling. Det same gjeld dersom forelderen har

F2Fs høringsuttalelse til "Høring - forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep."

foreningen 2 foreldre

~~opptredd på ein måte som er egna til å framkalle alvorleg frykt for slik åtferd.~~

§ 50 nytt fjerde ledd skal lyde:

Barneverntenesta kan uhindra av taushetsplikt gje opplysningar til domstolen i sak om foreldreansvar, fast bustad eller samvær når det er til beste for barnet.

Et annet alternativ er å ta dette forslaget inn som ny § 6-7 b) i lov om barneverntjenester.

Ny § 58 a) skal lyde:

Barneverntenesta kan gje partshjelp i saker om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær når det er til beste for omsuta til barnet. Tvisteloven § 15-7 om partshjelp gjeld tilsvarende.

§ 59, 1. ledd "Dommaren skal påskunde saka så mykje som mogeleg. *I saker med påstandar om vald eller andre overgrep skal saka vere ferdig handsama og avgjerd vere fatta innan ein månad.*"

§ 60 første ledd skal lyde:

Retten kan etter krav frå ein part ta førebels avgjerd om kven av foreldra som skal ha foreldreansvaret, om kven barnet skal bu hos fast, og om samværsrett. Slik avgjerd kan gjelde for ei viss tid eller til saka er endeleg avgjerd. Retten kan også ta førebels avgjerd før saka er reist, dersom særlege grunnar talar for det. *Etter krav frå ein part skal retten i alle høve ta førebels avgjerd dersom det er ein risiko for at barnet vert utsett for vald eller på anna vis vert handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsette for fare eller skade.*

§ 61 første ledd. Avgjerdar under saksførebuinga skal lyde:

Retten fastset tid for hovudforhandling straks eller etter at eitt eller fleire av tiltaka i nr. 1 til 7 nedanfor er gjennomført.

1. Retten skal som hovudregel innkalle partane til eitt eller fleire førebuande møte for mellom anna å klarleggje tvistepunkta mellom dei, drøfte vidare handsaming av saka og eventuelt mekle mellom partane *der saka er eigna for det*. Retten kan oppnemne ein sakkunnig til å vere med i dei saksførebuande møta. Retten kan jamvel be den sakkunnige ha samtalar med foreldra og barna og gjere undersøkingar for å klarleggje tilhøva i saka, med mindre foreldra set seg i mot dette. Retten fastset kva den sakkunnige skal gjere, etter at partane har fått høve til å uttale seg.

2. Retten kan vise partane til mekling hos godkjend meklar 3 eller annan person med innsikt i dei tvistepunkta saka gjeld. 4 §§ 52 og 53 gjeld tilsvarende. Dersom meklaren kjem fram til at partane ikkje kan nå fram til ein avtale gjennom vidare mekling, skal han straks melde frå til retten om dette.

3. Retten bør der det trengst oppnemne sakkunnig til å uttale seg om eitt eller fleire av dei spørsmåla saka reiser, *mellom anna der det er påstandar om vald, overgrep, rus og psykiatri og saka ikkje er tilstrekkelig opplyst på anna måte. Den sakkunnige skal avgje skriftlig rapport til domstolen og partane seinast ei veke føre hoveforhandling.*

4. Dommaren kan gjennomføre samtalar med barnet, jf. § 31. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å hjelpe seg, eller la ein sakkunnig ha samtale med barnet aleine. 2

5. Retten kan i særlege høve, *mellom anna når det er grunn til å tru at barnet er utsett for vold eller på anna vis vert handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsett for skade eller fare*, oppnemne ein advokat eller annan representant til å ta vare på interessene til barnet i samband med søksmålet. Den som er oppnemnd, kan samtale med

F2Fs høringsuttalelse til "Høring - forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep."

foreningen 2 foreldre

barnet og skal gje slik informasjon og støtte som er naturleg. Advokaten eller representanten skal få saksdokumenta. Han kan kome med framlegg om handsaminga av saka og skriftleg eller i rettsmøte gje råd om korleis sakshandsaminga best kan ta vare på interessene til barnet. Retten avgjer om og eventuelt kor lenge han skal vere til stades under rettsmøta i saka. Når advokaten eller representanten er til stades i rettsmøta, kan han stille spørsmål til partar og vitne.

6. Retten bør innhente fråsegner frå barnevernet ⁶ og sosialtenesta ⁷ der det trengst.

7. Retten kan gje partane høve til å prøve ut ei førebels avtale for ei nærare fastsett tid. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å rettleie foreldra i prøvetida.

8. Retten kan gje dom utan hovudforhandling så framt partane samtykkjer til det og retten ser det som forsvarleg.

§ 61 andre ledd skal lyde:

Staten ber kostnadene til dei tiltaka som er nemnde i første stykket nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 7.

Sakkunnig som vert oppnemnd etter første stykket skal godtgjerast etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. Dersom det skal oppnemnast ein advokat for barnet etter første stykket nr. 5, har barnet rett på fri sakførsel utan behovsprøving jf. rettshjelpsloven 8 § 16 første ledd nr. 6. Departementet kan ved forskrift fastsetje reglar om godtgjering til andre som gjer teneste etter paragrafen her.

§ 65 andre ledd skal lyde:

Avgjerd om samværsrett kan tvangsfullførast ved tvangsbot etter tvangsfullbyrdelsesloven kap. 13. Tingretten kan fastsetje ei ståande tvangsbot som for ei viss tid skal gjelde for kvar gong samværsretten ikkje vert respektert. *Ved avgjerda skal det takast omsyn til at den barnet bur fast saman med skal nekte samvær, eller samværsforelder skal halde barnet tilbake, der det er fare for at barnet kan verte utsett for vald eller på anna vis verte handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsett for skade eller fare.* Vedtak av fylkesmannen eller departementet er særleg tvangsgrunnlag. Første stykket andre, tredje og femte punktum gjeld tilsvarande.

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker foreslås følgende endringer:

§ 3 første ledd annet punktum nr. 8 skal lyde:

8) krav fra en forelder som barnet bor fast sammen med eller barneverntjenesten om bortfall av samværsrett og foreldreansvar, jf. lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre §§ 35 a og 43 tredje og sjette ledd.

Sluttkommentar

Foreningen 2 Foreldre er enige i at det er riktig og viktig å skjerme barn fra foreldre som er direkte skadelige for dem. Barneloven skal som hovedregel regulere forholdet mellom barn og foreldre med tilstrekkelig god omsorgskompetanse, noe som er normalttilfellet.

Det er viktig å unngå at en lovendring på dette området, som i utgangspunktet kun er dekkende for svært få av sakene hvor en eller begge foreldre mangler tilstrekkelig omsorgskompetanse, får negative konsekvenser for rettsbehandling av flertallet av saker, f.eks. ved at en lovendring vil gjøre det langt lettere og urettmessig nekte samvær.

F2Fs høringsuttalelse til "Høring - forslag til lovendring for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep."

foreningen 2 foreldre

Hovedregelen bør være at dersom foreldrene ikke har noen vesentlige mangler i utøvelsen av foreldrerollen, får barnet sitt samvær fastsatt ut fra best mulig samlet foreldrekontakt og hva som er best for barnet.

Om lovforslaget om bostedsforelders rett til forhindring av samvær ved reell frykt for vold eller overgrep gjennomføres, må det også inkludere samværsforelder likeverdige rett til det samme for å gi reell mulighet til å beskytte barnet og forhindre overgrep i begge hjem. Det samme vil måtte gjelde ved avtale om delt bosted.

Med vennlig hilsen

Roger Sollied Johansen (sign.)
Leder, Foreningen 2 Foreldre

Rune Harald Rækken
Nestleder, Foreningen 2 Foreldre

Vedlegg: F2Fs høring av 19.09.12; " Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til Forslag til endringer i barneloven – Samvær under tilsyn av offentlig oppnevnt tilsynsperson m.m."